

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
" pol leta 1 " 60 "
" četrť leta — " 80 "
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

 Komur z koncem prvega četrtletja naročnina poteče, naj se kmalu dalje naroči, sicer bode si sam kriv, če mu list redno ne bo dohajal. Tudi zaostala naročnina se nam naj kmalu dopošlje!

Opravništvo „Sl. Gospodarja“.

Pogoji rusko-turškega miru.

Mnogokrat so se kristijani borili zoper divjega Turka in ga tudi večkrat slavno premagali. V zgodovini lastne svoje avstrijske domovine beremo radostni in ponosni o zmagah princa Eugena, slovitega Laudona. Vendar tako strahovito še Turka nihče ni potrl, kakor so to lani in letos storili slovanski naši bratje in junaki. Celih 424 let je Carigrad sedež turškim sultanom. Nobena sovražna vojska v tem dolgem času ni mogla do vrat staroslavnega Carigrada prodreti. Sedaj pa je sultan Abdul-Hamid II. v tržiču sv. Štefana, eno uro pred glavnim svojim mestom, moral sklenoti mir z ruskim višjim poveljnikom, zmagovitim velikim knezom Nikolajem. Vpričo turškega Carigrada se je podpisal mir, čigar pogoji so Turčijo v Evropi razdajali. Glavni zadržaj je pa ta-le:

1. Črnej-gori prizna turški sultan enkrat za vselej njeno neodvisnost in jej prepusti dežele in mesta od Bojane, Antivara, potem nad Ijičevsko jezero, severo-albanske planine do Suhe planine in Rožaja na Ibarju, potem v Hercegovini od Grabove nad Bilek, Gacko, Hum, Fočo do Lima in kraj te vode do Prepolja. Mejaške prepire med Črnogorci in Turki razsodijo ruski in avstrijski komisarji. 2. Srbija postane od turškega sultana neodvisna in se njej meje znatno raztegnejo. Nova meja gre kraj Deženice vode, Raške rečice, mimo Novega-pazarja čez Bosur-planino v Ribanico in od ondod kraj Ibarja, Sitnice, Labe čez Gropahnico planino do Kalimancev na Moravi, potem kraj Morave, Vlasine čez Subo-planino v Krupec blizu Pirota in od ondod do stare izhodnje srbske meje. 3. Rumunija postane neodvisna in dobi delež vojne odškodnine. 4. Bolgarija se osnuje kot samoupravna

kuježevina, ki pa plačuje sultanu nekaj davka vsako leto. Nova Bolgarija obsega vse pokrajine, kder prebiva bolgarski narod od nove srbske meje, od Albanije in od Donava do Črnega morja, ali tukaj le od Mangalije do Hekim Tabiasi, potem do Egejskega morja od Strume do Buragurja. V Macedoniji sega meja od Janice do izliva reke Vardar, potem gre nad Behičko jezero do Strume. Meja od Egejskega morja čez Rodopske-planine gre do Čirmena blizu Adrijanopelna, se zavije potem okoli tega mesta, ki še Turkom ostane, in drži potem v Ljule-Burgas in do Črnega morja. Kneza bolgarskega izvoli ljudstvo, sultan pa ga v porazumu evropskih vlad potrdi. Izvoliti se ne more noben prine bodi katerekoli vladajoče evropske rodbine. Poseben ruski komisar nadzoruje vpeljavo nove bolgarske vlade skozi 2 leti. Tako dolgo ostane tudi 50.000 Rusov v deželi na obrambo in se ima v tem času prirediti domača bolgarska armada. Turški vojaki morajo Bolgarijo zapustiti, turške trdnjave pa se razdreti. 5. Bosniji in Hercegovini dovoli sultan tako samoupravo, kakoršno so evropski poslaniki l. 1877 za ti deželi sklenoli; zaostala dača se ne sme iztirjati, dohodki pa do l. 1880. se morajo obrniti za nesrečneže, ki so v dose-danem boju škodo trpeli. Kaj se ima potem zgo-diti in koliko denarja v Carigrad pošiljati, to bo avstrijska in ruska vlada v porazumu z sul-tanom določila. Tudi Macedoniji, Albaniji, Epiru, Tesaliji in Kandiji mora sultan dovoliti precejšnje samouprave in kristijanskih uradnikov. 6. Turški sultan plača ruskemu carju a) vojne odškodnine 900 milijonov rubljev (rubelj velja 1 fl. 80 kr.), b) 400 milijonov za škodo, katero so ruski trgovci, obrt-niki in železnice vsled vojske trpele, c) 100 mili-jonov za škodo, katero so Turki v Kavkazu na-redili, č) 10 milijonov odškodnine ruskim prebi-valcem in zavodom na Turškem, skup 1410 mili-jonov (2537 milijonov goldinarjev). Ker je pa Tur-čija v denarnih zadregah, vzame ruski car za 1100 milijonov zemlje, namreč v Evropi Dobrudžo, katero bode z rumunsko Besarabijo zamenil, v Aziji pa izhodnji del Armenije z mesti: Batum, Ardahan,

Kars in Bajazid. Ostalih 310 milijonov plača Turek po pogojih, ki se bodo pogovorili med carjem in sultanom. 7. Ruski duhovniki, romarji in menihi, potujoči po Turškem, potem menihi na sv. gori Atonski so pod pokroviteljstvom ruskega carja. 8. Morski ožini, Dardanelaska in Bosporaska, ste odprti trgovinskim ladijam vseh držav. 9. Ruska vojska zapusti turške dežele, v Evropi 3 mesece v Aziji pa 6 mesecev potem, ko se je mir popolnem sklenil, turški ulovljenci se pa spustijo domov brž, ko je te pogoje miru podpisal ruski car in turški sultan.

O teh pogojih miru se bo še veliko govorilo in pisalo. Pomenljivo je pa to, da se v njih na Avstrijo vedno dobrohotno ozir jemlje na Grke in Angleže pa nič. Zato so pa ti že tako srditi, da žugajo vsak trenutek Rusom napovedati boj.

Katoliška (politična) društva.

II. Veliko deželno katol. polit. društvo na Českem izdaja 2 vrta lista, prvi za Nemce, drugi za Čehe, in je pouzročilo ustanovitev mnogo društev po deželi, izmed katerih je „posojilnica sv. Vaelava“ najimenitniše. Društvo je zadruga z neomejenim poroštvom, šteje 2000 udov in je l. 1875. imelo 6 milijonov dohodka in 35000 fl. v rezervnem fondu. Glavni namen društvu je izposojevanje denarjev manjšim posestnikom in obrtnikom proti mogoče malim obrestim. Na Moravskem štejejo 20 katoliških društev, v Šleziji pa 23. Mala Saleburška vojvodina ima tudi že okoli 15 takih društev; najsrečniše deluje ono v Saleburgu, kder je pretečeni teden pri volitvah v mestni zastop sijajno zmagalo. Jako živahno je pa delovanje takih društev v Gornji-Avstriji. Tukaj je blagi grof Henrik Brandis osnoval deželno društvo, ki sme na vsakem mestu cele dežele zborovati, ktere pravice se res marljivo poslužuje in napravi vsako leto več velikanskih občnih zborov; na tisoče ljudi privre izbornih govornikov poslušat; katoliški kmetje, in sedaj tudi že tržani, so ondi o lažjivosti in nevarnosti liberalnih obetanj in naukov tako podučeni in prepričani, da se liberalni kandidati pri kmetih še niti oglasiti, še manj pa ponuditi upajo. Društvo šteje 25.000 udov. Zraven političnih je še mnogo drugih društev, n. pr. društvo za stavljenje nove stolne cerkve v Lincu. Ta cerkva bo med najkrasniše gotiške stavbe pripadala. Spodnja-Avstrija ima tudi veliko deželno društvo. Osnopal ga je l. 1870. namestnijski svetovalec dr. Harant, izvrsten govornik in iskren domoljub. Veliko mesto Dunaj pa ima 13 političnih društev, ki marljivo zborujejo in liberalizmu v glavnem mestu cesarstva tla izpodkopavajo. Ondi je tudi sedež družbi sv. Mihaela, katero je l. 1860. osnoval rajni katoliški učenjak dr. Filipš z pomočjo 22 plemenitašev. Društvo podpira sv. očeta, rimskega papeža, dokler ne dobijo ta svojih dežel, svoje po-

polne neodvisnosti od deželne vlade nazaj. Društvo ima podružnice po vseh škofijah. Prav preprežena z katoliškimi društvi je Tirolska in Predarlška. Ti deželi ste pravi trdnjavi krepkega katoličanstva neomahljivega domoljuba avstrijskega. Skoro vsako mesto, vsaki trg in ves ima svojo društvo. Liberalci se nad tem močno jezijo in skušajo na vse kriplje ondi prodreti, a dosedaj sem jim ni posrečilo. Tirolci branijo krepko pravice svoje dežele pa tudi pravice katoliške vere; posebno upirajo se naselitvi prusačkih lutrovcev, ki se po vsej sili hočejo vgnezditi. Pravijo, če se ti enkrat v deželi pripustijo, potem je verska edinost razdrta pa tudi dežela Tirolska ne bo dolgo — cela ostala. Kolkor slabši je pa liberalizem na Tirolskem, toliko huje razsaja in se grdo šopiri v sosedni Koroški. Tukaj je res kakor v kakem močnem gradu utaborjen in že prav predržno po „prijazovskem“ poje, zraven pa uboge Slovence v nemško mavho tlači ter povsod nevero in razuzdanost širi. Naposled je to presedalo Nemcem in Slovencem, začeli so se upirati po katoliških društvi. Uže l. 1869. je neutrujljivi domoljub, č. g. Andrej Einspieler v Celovcu ustanovil društvo za obrambo katoliških in konservativnih koristij in v dvema letoma je bilo 10 drugih takih društev za Nemce osnovanih po raznih krajih dežele. Veliko zaslug kot govornik si je tukaj pridobil blagorodni baron Rayer. Slovenci imajo 9 kat. političnih društev. Prvo in najstarejše je ono v Borovljah l. 1870. osnovano za srednjo Rožno dolino. Najmlajše je pa od l. 1875. v št. Kancianu. Ostala društva so v Čačah (1871), v Töttmannsdorfu (1871), v Pokrčah (1871), pri št. Janžu v Rožni dolini, pri sv. Štefanu v Štabnjem (1871), v Srečah (1871), in v Kotaričah (1871). Zraven teh je še precejšnje število nepolitičnih društev, ki vsa delujejo v katoliškem smislu za blagor in čast nemškega in slovenskega prebivalstva. Vse pa nadkriluje veličastno drevo, vzrastlo iz semena, katero je nepozabljivi buditelj Slovencev, blagi Slomšek, vsejal v slovensko zemljo — družba sv. Mohorja. L. 1860. ustanovljena in od papeža Pija IX. potrjena je lani štela 25.863 udov, imela 28.249 fl. dohodka ter med Slovence razposlala 154,998 zvezkov dobrih knjig. Hvala Bogu in vsem blagim domoljubom, ki so družbi do tolikega vspeha pripomagali! (Konec prih).

Gospodarske stvari.

Pšenica, kako z njo spomladi ravhati.

M. Kder se pšenica v posebno težko zemljo seje, tam se skoraj ni ubraniti, da bi jeseni po posejavi ne obležale debele grude na njivi, ki so jih pa kmetovavci jeseni še le prav veseli, ker po pravici trdijo, da take grude mlado setev varujejo, da po zimi ne pozebe. Spomladi pa so te grude pšenici na kvar, ker rast ovirajo in košnjo, kder

se pšenica kosi, obtežujejo. Zato jih je treba odpraviti, za katero delo se ali brane ali valjarja poslužujejo. Brana se pri slabih posejavih le redko in prav varno rabiti sme, ker se sicer preveč mladih rastlinic podere in pokonča. Valjar se pa le tedaj z pridom rabi, če je zemlja nekaj vlažna. Če je zemlja premokra je valjanje ravno tako škodljivo, kakor brezkoristno, če je zemlja presuha. Boljše je pšenico povlačiti z verižno vlačuljo, katero si vsak kmet sam lahko napravi. Na 3—4 metre dolgi drog se na koncih privežejo nekatere verige ali lanci in potem v sredi zvesijo, tako, da razno velike obloke narejajo. Na nasprotni strani na koncih droga se vpreže živina in z to napravo njiva povlači.

M. Izvrstno, debelo zelje. Kakor pri vsakem sadežu je treba tudi pri zelju gledati na to, da se vzame dobro semo. Na dobro seme bi moral kmetovavec vedno skrbno gledati naj potem zelje že sadi samo za domačo potrebo ali za na prodaj. Kdor zelje za na prodaj sadi, bode moral tudi še na okus kupcev ozir jemati. Med mnogimi sortami zelja, ki se več manj priporočajo pa tudi priporočati smejo, je zelje, katerega pridelujejo na Nemškem posebno okoli mesta Schweinfurta najbolj izvrstno. To zelje je rane ali poletne sorte in ima debelo, trdno, belo glavo, je posebno nježno in prav rodovitno, vse lastnosti, ki ga našim kmetovavcem posebno za nasajanje priporočajo. Seme se dobiva pri trgovcu Berdajsu v Mariboru po dosti primerni ceni.

M. Proti davici pri svinjah. Pomoček zoper to silno nevarno bolezen se priporoča rži, ki se je v konjski scavnici namakala. Na vsako svinjo pride 0.7 litra take rži, ki se je 24 ur v rečeni tekočini namakala. Zjutraj, brž ko se svinje iz svinjakov izpusté, se jim te rži v korito, iz katerega se napajajo, nasuje, ki jo brž hlastno povžijejo. Živali skoraj vsaka začne ali bljuvati ali pa dobi drisko po povžiti rži. Nekoliko časa potem se ne smejo k vodi puščati tudi ne v senco ali hlev nazaj. Treba pa je skrbeti, da se poznej svinje vedno z čisto, črsto vodo napajajo in v nji kopljejo. Dobro je tudi, če le mogoče, da se jim večkrat paša, če se sploh na pašo gonijo, spreminja.

M. Krompir za seme. Ni dobro, da krompir za seme v kleti predolge cime poganja, ker ga to preveč oslabi. Boljše je ga na hladnem vendar pa tudi na kraju hranjevati, ki je proti mrazu dobro zavarovan, da krompir za seme ne zmrzne. Ko bi krompir že ne bil na takem mestu, naj se še zdaj tje prenesti da.

M. Fura ali mešana klaja. V krajih, v katerih detelja preveč rada ne stori, se priporoča fura ali mešana klaja. Fura se sme sejati tudi na novo pognojene njive in sicer brž spomladi, ko se zem-

lja posuši. Kdor si ne seje detelje, in vendar dosti živinske klaje potrebuje, ta naj si vsakih 14 dni poseje kos njive z furo. V ta namen se vzame 6 delov grahorice, 4 delov ovsa, 1 del graha in 1 del navadnega boba. V toplejših krajih ali če se bolj pozno seje, je prav dobro, če se še nekaj turšice med imenovano zmes pomeša. Za seme se vzame $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ več semena, kakor bi bilo semena treba, ko bi se rajtalo na to, da posejatev dozori. Ko je posejatev 9—12 centimetrov $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ palca visoka, je jo dobro z malcem ali gipsom potrositi; to rast neizmerno pospešuje. Brž ko začne grahorica stroke delati, se začne mešana klaja seči ali kositi in sproti pokladati.

M. Za rejo prasce je treba le takih vzeti, ki so se spomladi ulegli, ker taka živinčeta vspešneje in lepše rastejo. Meseca februarja vrženi prasci se morejo že meseca novembra k merjascu spuščati, če so dobro rejeni in telesno krepko raščeni.

Sejmovi na Štajerskem. 2. aprila Artiče; 6. apr. sv. Gora pri Podsredi; 8. aprila sv. Duh pri Ločah, sv. Križ pri Ljutomeru, Ruše, Sevnica, št. Ilj pri Šoštanju; 10. aprila Koprivnica; 11. aprila Prepolje.

Sejmovi na Koroškem. 2. apr. Špital, Milstadt, 8. aprila sv. Mohor; 9. aprila Eberštanj; 11. aprila Africa; 12. aprila sv. Andraž, Gmind; 15. aprila Požarnica; 16. zg. Drauberg.

Dopisi.

Iz Maribora. (Okrajni zastop) in jegov načelnik Seidl oskrbujeta tudi veliko hišo, kder je bil poprej: Kreisamt. Nekdo nas je vprašal: koliko se na leto ondi dobi najemščine in kde so denarji zaračunjeni? Ali važnemu prašanju ne vemo za odgovor! Objavljeni proračun za l. 1878. kaže v oddelku za dohodke (Einfänge). „Razni dohodki“ (Verschiedenes) 100 fl., t. j. sto goldinarjev. V teh 100 fl. bo težko ona najemščina. Hiša in vrt morata vendar več dati, ali ne? — Pri zadnji seji okrajnega zastopa se je Seidl kregal, kako sodnije kazenskih denarjev (Strafgelder) ne dološljajo več srenjam za siromake, ampak fajmoštom že skoro povsod (? Menda le v Kamci in po enakih županih, kakoršen je bil Seidl, slavnih znanih srenjah. Ured.) Zbrani Seidlijanci so sklenili pritožiti se zoper sodnije pri deželnem odboru. Ovadnikom grozdnih tatov, potem vinogradnim čuvarjem je lani okrajni zastop podaril 30 fl. Je tudi nekaj. — Železniška postaja Pesnica je tako v stranski kot potisnjena, da se od št. lenartske okrajne ceste po sila dolgem ovinku zamore k njej. Vozači so torej začeli vedno bolj voziti po srenjski stezi skozi srenji: Pesnica in Naranca. Ker je pa zaradi mnogih voženj steza vedno popravce potrebna,

jo hočete srenji popolnem prepovedati. Zoper to pa ugovarjajo: št. Lenart, grad Hrastovec, Grušova, sv. Marjeta, Tragučova in zahtevajo, naj steza ostane in se dobro popravlja. Ali kdo bi jo naj popravljaj? Pesnici in Naranci samima se to ne more naložiti. Enkrat so namislili ovo stezo proglasiti za dovozno cesto; ali ker št. lenartski okraj ni hotel dovoliti nobene doplače, je vse bilo zapstoj. Št. Lenartski trg je sicer nekaj malega obečal, a nikoli ne krajerja ni izplačal. Srenjčani pri sv. Marjeti in v Grušovi želijo, naj bi se proglasila za okrajno cesto (Bezirksstrasse). Temu se pa ustavlja okrajni zastop, ker bi steza veljala 12.000 fl. in z odkupom zemljišč celó 16.000 fl. Zato bodo za vzdržanje omenjene steze skušali sestaviti in pridobiti pripomoč ali konkurenco vseh, ki želijo, da cesta še dalje ostane in se po potrebi popravlja. Stroški bi se torej vrgli na tiste, ki ovo stezo najbolj potrebujejo. Leta 1875. so začeli Murino strugo popravljati, da bi povodnje ne delale toliko škode, kakor do sedaj. Popravljenje se ima v 20 letih zgotoviti in bo stalo 1.530.000 fl. razun tega pa še 35.000 fl. za ohranjanje dodelane poprave. Mariborski okraj doplačuje samo 23 fl. vsako leto. Sedaj hočejo začeto delo pospešiti in ga v 10 letih dokončati in je torej naš okraj sklenil 46 fl. doplačevati. Reguliranje Mure je res drago in želeti je, da ne bodo denarjev zapstoj v Muro spoganjali!

Iz Rečice v Savinjski dolini. (Poziv). Slovencev v cerkvi rad sam poje pa tudi rad poslušá umetno petje pri orglah. Sedaj pa je zlasti za novega orglavca velika sitnoba, ker nikdar ni dovolj cerkvenih pesnij priskrbljenih. Težava je tem večji, ker skoro povsod druge napeve in druge pesni pojó. Želim torej v tej zadevi slovenskim orglavcem nekoliko pomagati in ob enem precejšnjih slovenskih pesnij in napevov gotovega pogina oteti z tem, da jih v posebni zbirki tiskane izdam. Sklenil sem v dogovoru z nekaterimi slovenskimi pesniki in skladatelji izdajati veliko zbirko slovenskih cerkvenih pesnij. Ta zbirka bo obsegala: a) celo cerkveno leto, b) mrtvaške pesni, c) Matere božje in drugih svetnikov pesni, d) blagoslovne pesni, e) pesni za posebne priložnosti, f) meše, g) obhajilne in druge pobožne pesni. Pozivljam torej slovenske orglavce, naj mi blagovolijo o tej zadevi svoje misli naznaniti in mnogo pesnij doposlati. Če mogoče, se pri pesnih naj imenuje pesnik, pri napevih pa skladatelj. V zbirko se bo uvrstilo tudi mnogo uže natisnjenih pesnij, toda vsaka bode prej morala preстати ostro kritiko. Da torej kaj prida na dan spravimo, pozivljam uljudno na obilno in brzo udeležbo.

Srečko Pirc, učitelj in orglavec
na Rečici pošta: Prassberg.

Iz Runča pri Veliki nedelji. (Slabo drevo rodi slab sad); tej resnici imamo tukaj nov dokaz. Premožen kmetski sin je svoje dni snubil bodikaj viničarsko hčer ter je ž njo v kratkem

vse zapravlil zraven paveč malovrednih otrok dobil, ki so posebno učiteljem delali mnogo sitnob. Predizna mati je celó enkrat učitelju zaušnico dala, ker je njenega paglavca hotel kazniti. No, sedaj je ta paglavec dorastel v tata. Imeli so ga nedavno že 10 dni v Ormužu zaprtega v kajhi. Pri odhodu iz zopora je pa zopet začel krasti in je nekemu kovaču fajfo vzel. Komaj je prišel domu, že je šel na novo krajo. Neke ubogej viničarici je na 2 seznja od tal visoke dile vlezal in odnesel vse meso od ene svinje, tudi kožo je vzel seboj. Nekaj mesa so potem doma skuhali in kolikor ga niso pojedli, shranili na sosedovi kovačnici, sirovo meso pa poskrili pri drugem sosedu in sicer na hlevu v slami. Vendar tatbina se je brž izvedela in tat ugrabljen. Srditi ljudje so mu roke zvezali, na hrbet namesto „burmosa“ djali ukradjeno svinjsko kožo, črez rame pa obesili meso. Tako so ga gnali zopet v Ormuž v kajho!

Iz Koroškega. (Razne novosti). V Celovcu imajo, kakor drugod, katoliški rokodelci svojo posebno društvo. Taka društva so neizmerno koristna. Marsikateri rokodelce je tako vero ohranil, časnó in večno srečen postal, ki bi sicer bil zgubljen. Letos so ti rokodelci imeli prelepe duhovne vaje, katere je č. g. Švarcel iz št. Andreja vodil. To je res najboljša priprava na veliko noč! — Koroška hranilnica je že precej bogata in ima vsako leto mnogo čistega dobička, iz katerega daruje raznim blagonosnim namenom in zavodom veliko lepega denarja. Lani je razdelila 43.470 fl. Tudi je za stavljenje kmetijske in rudarske šole dala 53.000 fl. in je sedaj voljna na pozidanje posebne velike palače za zgodovinski muzej, zgodovinsko društvo in obrtnijsko dvorano posoditi denarjev brez obresti. Vse to je prav hvale vredno, želeti je še, da bi hranilnica tudi na svoje uboge upnike zmislila in začela posojila dajati proti manjšim obrestim! — V gornjem Koroškem je začel legar hudo razsajati, mnogo ljudi je že umrlo. — Mesto št. Vid pretresa večen strah pred tati in požigalci; v malo dnevih so 5—6krat zvonovi dali glas, da gori. — Posebna nesreča se je 13. t. m. zgodila blizu Velikovca. Istega dne sta se namreč nek kmet iz št. Kancijanske fare in njegova žena peljala iz sejma v Velikovec na vozičku, pred katerim je bil še mlad konjič vprežen. Na bližnjem hribu spusti zavor, vozič prestraši konja, ki naglo uide nazdol, poškodi več vozov. Kmetico vrže iz voza v graben, kmetu pa polomi roke in noge, ko se je naposled voz nanj zvrnil. — Pri kmetijski družbi v Celovcu morajo sedeti precejšnji prijatelji oderuhov, ker so nasvet g. Görgey-ja, naj se podružnica potegne za upeljanje oderuških postav zavrgli. To so nam lepi prijatelji kmetov, katere oderuhi najnesramniše odirajo.

Iz Središča. († G. A. Seinkovič). Nemila smrt nam je zopet pobrala odličnega narodnjaka in moža značajnega, kakoršnih slovenski narod žalibog še jako pogreša. Preteklo soboto 23. t. m.

je umrl na plučni bolezni g. Andraš Seinkovič, c. kr. poštar, cerkveni ključar, bivši župan itd. v vsakem oziru kinč in ponos narodnemu Središču, vseskozi občečisljan poštenjak. Zgubila je v njem cerkev vernega sina, narodnost nevstrašenega branitelja, znanci njegovi pa prijatelja dragega pa nepozabljenega; kajti rajni se je odlikoval po vernem in blagem sreču in po čistem in odkritem značaju, kar morajo tudi njegovi najhujši nasprotniki priznati. Za mnogobrojno rodbino, za celi narodni trg in prijatelje in znance vse je zguba sicer britka pa naše v žalost vtopljena srca hladi vsaj nekoliko vendar le misel, da je smrt rajnemu okrajšala hudo bolezen in črez vse grenko domačo življenje. Naj počiva v miru!

Iz slovenskih gor.

KONFISCIRANO

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Malo je manjkalo, da nas magjarski slovanožreci in judovski pisuni nemških novin niso naščuvali v nevarni boj zoper Rusijo. Hvala Bogu, to se jim ni posrečilo. V delegacijah so skoro vsi poslanci govorili, a videlo se je, kako

magjarsko — nemčurska stranka že močno peša in nima prejšnje sigurnosti več. Andrassy-ju se je dovolilo 60 milijonov in slišali smo iz ust raznih govornikov res avstrijskih besed. Zlasti besede nemškega poslanca Greuterja so nam Slovanom jako zanimive. Grajal je namreč nemške liberalce, ki hočejo avstrijske Slovane k „steni pritisniti“, ter rekel: le pritiskajte Slovane k steni, naposled se bo stena podrla in bote ž njimi vred v rusko Moskavo pali! Sploh Nemci in Magjari so o poprej zaničevanih Slovanih v Avstriji toliko govorili, kolikor še nikoli poprej. Menda jim huda vest nagaja? Kaj bo Andrassy sedaj storil, kdo vé? Večina avstrijskih listov pravi, da se bo z ruskim poslanikom Ignatijevem, ki je prišel na Dunaj, pogodil in vzel Bosnijo in Hercegovino. Omeniti še moramo, da so zoper 60 milijonov, t. j. zoper Andrassy-ja, glasovali najhujši nemčurji in liberalci: Giskra, Herbst, itd. — V državnem zboru sta se slovenska poslanca g. dr. Vošnjak in g. Pfeifer vrlo odlikovala in sta posebno izvrstno udrihala po ustavovercih, ki se v svoji sili že za c. k. okrajne glavarje skrivajo in c. k. uradnike postavljajo za kandidate, ker se sicer ne upajo zmagati. Iz njihovih govorov bomo prihodnjič najvažnije točke posneli in tako zopet pokazali, da ne gre c. kr. glavarjev voliti za deželne poslance. — Tudi zastran šolstva so liberalci slišali marsikatero grenko, posebno od pl. Pflügeln in g. Greuterja. Obadva sta grajala ljudske šole, drugi pa tudi sedanje latinske šole, v katerih se strahovita šara v glave mladih ljudi pše tako, da na duši in telesu hirajo. Prvi je pa močno šibal brezverstvo, stavljenje dragih učilnic in šletno posilno obiskovanje šol. Greuter je zastran ljudskih šol rekel: „200.000 Dunajčanov ima namesto primernih cerkv samo 4 kapele, temu nasproti pa samo v eni šoli 8 judovskih učiteljev, 4 lutrovske in 1 razkolnika. Bodi jim, a mi Tirolci tega pri sebi ne trpimo; mi zahtevamo takih šol, takih učiteljev, da se katoliškim starišem ni bati za vero svojih otročičev. Ako hočejo liberalci brezverskih šol, naj jih stavijo in plačujejo iz lastnega žepa, katoliškim vernikom pa na miru pusté katoliške šole“. Poslanec Fischer je naravnost tirjal, naj se šolska postava prenaredi. Njegov predlog je pa takrat bil še zavržen. Ali dolgo tako ne bo ostalo. Sad novega šolstva tirja čedalje bolj prenaledbe. Dalmatinski poslanec g. Monti je tožil, kako se v Dalmaciji slaba godi zastran šol. Slovanski otroci se izučijo najprvle v slovanskih malih šolah, potem pridejo na italijanske gimnazije in naposled na nemške višje šole, kar vspešno napredovanje slovanskih mladenčev neizmerno zavira! Poslanec Ručka je pa zahteval, naj se po 43letnem prestanku Krakovske škofiji da potrebni višji pastir. — Celih 23 milijonov goldinarjev imamo letos več stroškov naloženih, kakor bodo dače zmogle; minister bo torej zopet šel na posodo jemati in novih dolgov delati. Tudi kase ima precej prazne, ker so mu

dovolili 20 milijonov izdati zakladnih listov (Schatzscheine). Iz turškega bojišča se bliža Avstriji strašna bolezen, ki se je ondi iz nepokopanih gnjilobnih trupel rodila in jej pravijo: močuh ali legar z marogami (Flecktyphus). V Galiciji in Erdelskem se je že prikazala ta strašna kužna bolezen. — Močno se govori, da bo v kratkem avstrijska vojska marširala v Bosnijo!

Vnanje države. Pomenljivo in veselo znamenje, da se morebiti katoliške Cerkvi na Ruskem in Nemškem koncu bližajo žalostne razmere in preganjanja, smemo zapaziti v tem, da sta ruski car in nemški cesar na pismo sv. očeta Leona XIII. prijazno odgovorila; ruski car je celo posebnega poslanca v Rim poslal; tudi je slišati, da je kardinal Hohenlohe od papeža odločen, da skuša z nemškim cesarjem pogajati se in neumno „kulturno borbo“ ali preganjanje katoličanov na Nemškem ustaviti. Upanja imamo sedaj že več, kakor zadnjič. Kajti ta teden so začeli dosedanj pruskonemški ministri in vodje kulturoborcev šila in kopita pobirati. Odstopila sta že dva, Bismark sam je začel liberalce v svojih novinah napadati ter se hoče podati v pokoj, ker je dobil grofa Stolberga za namestnika. Mogoče tudi je, da 82letni cesar Viljelm tudi kedaj zmisli na konec in na račun pred Bogom, zakaj je toliko nedolžnih in vedno mu zvestih podložnikov zaradi vere preganjati dal; brez dvombe pa ga tudi straši vedno rastoča moč nevernih novih ajdov - socialstov! Italijanski liberalci so cerkveno premoženje pripravili zraven pa celo kraljestvo in skoro vsako večje mesto v silne dolgove strmoglavili; mestni zastop v Florenciji je napovedal krido in v Neapoli se je punta bati, ker hočejo ljudje mestnega župana in njegove svetovalce zaradi slabega gospodarjenja ubiti. Stari Garibaldi pa je novim ministrom pisal, naj se žurijo Avstriji vzeti Tridentinsko in Trst. — Na Francoskem so nesložni konservativci popolnem ob tla vrženi, liberalni republikanci in njihov glavač, judovski Gambetta, delajo z predsednikom republike, z postavami in državnimi denarji, kar hočejo; Francozi še se ne bodo brž spametovali. — Lepo mesto Filadelfija v Ameriki je postalo nesrečno, velik požar se je vnel in več kakor za 1 milijon dolarjev škode učinil. Angleško ladijo „Euridiko“ je nagli vihar prevrgel, da je 300 ljudi hipoma utonilo. — Perzijski šah je nastopil svojo drugo potovanje v Evropo; v Beču se bo mudil 10 dni, vendar najprej potuje na Rusko. — Zastran turških zadev se reči vedno bolj motajo. Naznanjeni in od našega ministra toliko zaželeni kongres v Berlinu je že pokopan. Angleži se ga nečejo udeležiti, ker se jim Rusi ne mislijo vkloniti in popravljane mirovni pogojev z Turkom prepustiti. Zavidljivi in kramarski Angleži torej močno z sabljo rožljajo in delajo silne vojne priprave, oklopnice pomnožujejo v Marmarskem morju, v Ameriki nakupujejo 18.000 konj, pod puško so sklicali 50.000 mož, Grke pa šču-

jejo proti Slovanom in skušajo tudi Avstrijo in Turčijo pridobiti. Temu nasproti se pa Rusi čedalje bolj srdito zoper Angleže držijo; na Dunaj so poslali Ignatijeva, da od našega cesarja zvé, ali bo Avstrija z Rusom ali Angležem potegnila ali pa mirna ostala. Ob enem skušajo tudi sultana pridobiti. Poslali so mu Osman-pašo domov, katerega je sultan častno sprejel in mu takoj izročil višjo poveljništvo črez vse vojake. Tudi je veliki knez Nikolaj obiskal sultana v Carigradu in je bil potem od sultana obiskovan. Ruska garda je dobila ukaz ostati in delati silne šance pri Čorli in Rodosti in se pripravljati, da Angležem zabrani stopiti na kopno in se polastiti morebiti Galipolja, Dardanel, Carigrada ali Bosporja. Novo vojsko zbirajo Rusi ob Volgi, ki je namenjena nad Turkistan udariti v Indijo in vneti punt tamošnjih angleških podložnikov, ki tudi komaj čakajo, da bi otrsli angleško gospodstvo. V Berlinu so naročili izdelati 200.000 šotorjev in govori se, da so z Severno-Ameriko skrivno zvezo sklenili proti Angležem. Glavno mesto bolgarske knježevine bo staroslavna Trnova, nekdanji sedež bolgarskih carjev. V Adrijanopelnu in v Armeniji razsaja legar strašno. Tukaj so umrli 3 zaslužni generali, med njimi slavni Solovijev, tisti, ki je zmago na gori Aladagh pred Karsom odločil. Na otoku Kandiji je turška oblast skoro popolnem zatrta. Prebivalci v Siriji in Palestini tudi nečejo dalje ostati pod turškim sultanom, in želijo priti pod Egipčanskega vicekralja. Bati se je na vseh straneh novega krvi prelivanja!

Za poduk in kratek čas.

Nove črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

VI. Preden toliko rado čitane „črtice“ iz slovanskega bojišča dokončamo, treba nam je še omeniti zadnjega velikega udarca, ki je turško silo v Evropi zlomil. Ta udarec je Turčiji prizadjal slavni general Gurko v 3dnevem boju okoli Filipopelna 15., 16., 17. januarja. Skoro mesec dni je preteklo, preden se je vse natančneje k nam zvedelo. Bilo je pa tako! Dne 3. jan. so Rusi veselo obhajali svoj vhod v Sofijo, od koder so bili Turke zapodili v pobeg proti jugu in izhodu. Večina Turkov je bežala proti izhodu v Tatarbazarčik in Filipopel, kateri mesti ste že v lepi dolini slovite reke Marice, ki svoje lepo zelene valove vali sredi krasne zemlje tje doli mimo Adrijanopelna v Egejsko morje. Po tej dolini drži tudi velika cesta in pa železnica, prva do Filipopelna na severnem, druga pa na južnem pobočju. Gurko je svojo vojsko, ki je štela 38.000 pešakov, 5400 konjenikov in 250 kanonov razdelil tako na 3 krdele, da je vsako posebej marširalo, pri Bazarčiku in Filipopelnu, kder se je nadjal na Turka trčiti, zopet skupaj grabilo. To je bilo res močno prebrisano in previdno. Kajti Sulejman-paša je tudi zbral

3 velika krdela, kojih dva je po železnici iz Hermanlija in Adrianopelna dobil. S temi je sklenol še enkrat vojno srečo zoper Ruse poskusiti na priličnem mestu. Ko so Rusi v Maričino dolino začeli prodirati, se je pred njimi vedno pomikal nazaj in poidoč vse vasi in mesta požigal, bolgarske prebivalce umarjal, turške pa, deco ženske in starce, odpošiljal naprej proti Adrianopelnu. Ljudje so neizменно trpeli strahu, glada in mraza. Rusi pa so povsod našli vse zapuščeno, požgano in razdjano. Bazarčik so zaseli 14. januarja in 15. jan. že par ur pred Filipopelnom zadeli na Turke. Pričel se je na obojem pobrezju Marice strahovit boj. Ruski vojaki so v naglici večkrat prekoračili Marico, kakor je ravno treba bilo; vojaki so do ram bili mokri od srežne vode, ali izstopivši iz nje so kakor silni medvedovje napali Turke; proti večeru je bila turška vojska na dvoje razklana: Fuad-paša je ukrenol proti južni strani od Filipopelna v planine pri Dermederu, Sulejman-paša pa ravno tako v Stanimak. Nekaj Turkov je še ostalo v Filipopelnu, da bi v noči lepo mesto užgali. Vendar tega niso utegnili več. Tisoč ruskih prostovoljcev je po noči vdrlo v mesto, kar je Turke tako prestrašilo, da so na drugi strani iz mesta hipoma pete odnesli, slavni Gurko pa in njegovi junaki so 16. jan. obhajali slavni vhod v Filipopel in se Bogu v stolni cerkvi pravoslavnega bolgarskega škofa zahvalili. Gurko je sprva mislil, da bodo Turki pred njim dalje naprej bežali. Toda kmalu se je prepričal, da stoji 40.000 Turkov od Dermedera do Stanimaka poprečnem nastavljenih in se pripravlja na boj. To je bila največja nesreča za Turke. Kajti Gurko je 16. jan. Turke celi den samo na videž z streljanjem motil, v noči dobil pomoči od generala Korzova, ki je Balkan prekoračil skozi Trojansko sotesko. Dne 17. jan. je imel Gurko zbranih 53.000 pešakov, 7000 konjenikov in 350 kanonov. Boj se je začel. Turki so bili prvi. Z veliko silo so se Turki večkrat zavalili sedaj na levo, sedaj na desno, naposled na sredino, da bi Ruse prevrgli in v Marico potisnoli. Kakor obupne vokulje, ki iščejo svoje mladiče ubraniti, tako so se zaganjale turške čete proti gostim ruskim bajonetom; cele vrste se obležale mrtve pod ruskimi kroglijami in zopet nove so se črez mrličke zakadile v Rusa, ali vse je bilo zastonj. Ruski bataljoni so stali, kakor stene. Ko je Gurko zapazil, da so Turki že silno spehani, je dal znamenje! Občni ruski naskok se je začel. Kanoni utihnejo, bataljoni se hipoma sklenejo v naskokna krdela, gromoviti hurra-klic zadoni in kakor velikanske železne kače švignejo bliskama iz doline proti višavam. Temu strašnemu napadu se ne ubrani nič, cele kompanije in bataljoni turške vojske so v par trenutkih prevrženi, pomandrani, pobiti, kar jih ni vlovljenih ali v pobeg ugnanih: 4000 Turkov obleži mrtvih ali ranjenih, 9500 je vjetih in 78 kanonov zaplenjenih. Fuad-paša je z razbitimi ostanki bežal v planine in še zgubil 11 kanonov, Sulejman-paša pa je

mahnil proti Haskioj, da še vsaj nekaj reši in spravi v Adrianopel. Vendar to upanje mu je prazno. Prvič je Gurko precej drugi den naglo za njim pritisnil in mu vzel še 40 kanonov; vojaki, kateri so ove kanone imeli braniti, so bili tako zdeleni in upešani, da so se takoj Rusom udali. Drugič pa je od Šipkinega klanca general Radecki že bil prišel v Hermanli in je slavni Skobeljev zvedel za namero Sulejmanovo. Takoj odpošlje generala Panjutina. Ta hiti Sulejmanu nasproti, mu vzame vse vozove, 20.000, in ga zapodi v planine za Fuad-pašem. Tako je bila slednja velika turška vojska tepena, razbita in skoro popolnoma uničena. Od 40.000 mož je samo kakih 12.000 prišlo črez planine do Egejskega morja. Vozovi in 129 kanonov je bilo zgubljenih. To je bil zadnji veliki ruski udarec, ki je zlomil turško silo v Evropi in slovanske brate rešil mohamedanskega jarma!

Smešničar 13. Mir, kakoršen bi bil turkoljubnim Magjarom všeč: 1. Rus se ima opravičiti in za odpuščanje prositi v Pešti, zakaj je proti volji Magjarov vojsko pričel z Turkom in tega celó premagal; 2. Vojno odškodnino, katero plača Turk (1410 milijonov), dobijo Magjari, isto tako tudi vse dežele, kar jih je Rus osvobodil; 3. Turčija in Rusija postanete podružnici Magjar-orzsaga in temu plačujete toliko davka, kolikor ga Magjari potrebujejo; 4. Zemljevid se prenaredi tako, da se na njem vidi samo Magjarsko. 5. Kjerkoli se prikaže kak Magjar, se ga mora vse ogibati in se mu ponižno odkrivati; 6. Kdor ne zna magjarski, ni človek. „Brencelj.“

Razne stvari.

(Na vinorejski šoli) pri Mariboru bo II. razkazivanje 30. marca, $\frac{1}{2}$ 3. uri popoldne. Kazalo se bo, kako se imajo novi vinogradi zasajati, kake mlada drevesca v drevesnicah nasajati in obrezavati. Koristnim razkazivanjem je želeli obilne udeležitvo.

(Živinozdraviško službo) z 300 fl. letne plače je do 10. maja razpisal okrajni zastop ptujski.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Kos 11 gl., Altman 11 gl., Prešern 21 gl., Šlander Ant. 12 gl. (vsi ustn. dopl.), Lendovšek 11 gl., Iuvančič 1 gl. (letn.), Terstenjak Jak. 5 gl. (letn.).

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Prestavljena sta čč. gg. kaplana: Vinc. Bauman k sv. Jakobu v sl. gor. in Fr. Ferk k sv. Urbanu v slov. gor.

Dražbe III. 3. aprila Jakob Grobelnik v Lopati 1380 fl.; 5. aprila Franc Koren v Polani 2455 fl., Franc Falež v Slivnici 10.942 fl., Tomaž Reš v Oberhaagu 5905 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 9. marca 1878: 44, 33, 17, 35, 51.
V Lincu „ „ 55, 51, 2, 79, 35.

Prihodnje srečkanje: 6. aprila 1878.

Svarjenje.

Podpisani opominjam, da na moje ime nihče nič ne posojuje, ker jaz nisem za nikogar plačnik.

Martin Naraks,

2—3

urar v Zalogu pri Celju.

Dobra sol.

Obče čislano privatno sol, ki je za 14% boljša od morske v Piranu, ter navadno sol v gružah več kakor nadomestuje, določila lepo posušeno in v žakljih trdno vloženo po najnižji ceni in svoje solne zaloge. **Rupert Jud**

3—3

v Celju.

Semena

za polje, travnike, vrte in gojzde več sort sunajskega krompirja kakor tudi vsake vrste cvetličice priporoča po solidni nizki ceni

M. Berdajs

3—4

trgovec v Mariboru.

3—3

Priporočba.

Vljudno podpisani naznanja častitemu p. n. občinstvu, da je krčmo v g. Šramlovej hiši (Rathausplatz), kjer je tudi slov. čitalnica, prevzel, in se priporoča v obilno obiskovanje ter zagotavlja, da bode vedno z dobrimi jedili in zdravo pijačo postregel.

Z osobitim spoštovanjem

Janez Nigl.

5—12

Daniel Rakuš

trgovec z železjem

v graški ulici — v Celju — Grazer gasse

Železo

priporoča

za težke vozove, kočije, za križe, igle zaponke (šliese) itd. ter zamore vsled jako ugodnega nakupa oddajati po

 močno znižani ceni.

Tudi ima v zalogi razno ključarsko blago za stavbe na primer: okenske in dverinske okove, ključence itd. vsega je mnogo na izbiro in dobiti po najnižji ceni.

Bogata izbira kuhinjskega orodja in sprave.

Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu
je izdala in založila:

Ant. Mart. Slomšek ZBRANI SPISI.

Druga knjiga:

Basni, prilike in povesti.

Zbral in uredil M. Lendovšek, katehet v Ptuiju.

Cena broš. iztis 1 gold. 20 kr.,
trdo vezan 1 " 30 "

 Prva knjiga te zbirke: A. M. Slomškovske Pesmi se tudi še dobiva, broširan iztis po 90 kr., trdo vezan 1 fl.

V založbi tiskarnice družbe sv. Mohora se še dobi:

Anton Janežičev slovensko-nemški slovar.

Drugi popravljeni in pomnoženi natis.
Broširan fl. 2.20, trdo vezan fl. 2.50

Naročila sprejemajo vse bukvarnice. V Ljubljani Bamberg & Kleinmayr in M. Gerber. V Terstu F. H. Schimpff. V Gorici Wokulat. V Mariboru A. Ferline. V Celji J. Geiger. V Ptujem W. Blanke. V Radgoni J. Weitinger. V Novem mestu C. Tandler. V Gradcu Leuschner & Lubensky in U. Moser.

 Kdor pa znesek franko pošlje tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovec (najceneje po nakaznici [Postanweisung]) dobi tudi knjigo franko poslano. 2—6

28.156	66	3251	88
—	—	2740	47
28.156	66	511	41

Založnina se sestavlja :

1. Iz premoženja prejšnje družbe za „doslužene“.	{	V mariborski hranilnici z na-		
		teklimi obresti vred . .	6551 gl. 73 kr.	
		V „Gratzer Versatzamt“ . .	2200 „ — „	
		skup		8751 gl. 73 kr.
2. Iz ustanovnine milostljivega kneza in škofa.	{	1 enot. drž. obl. sreb. . .	à 2300 gl. — kr.	
		1 „ „ „ „ . .	à 1000 „ — „	
		1 „ „ „ „ . .	à 500 „ — „	
		1 „ „ „ pap. . .	à 1650 „ — „	
		V mariborski hranilnici z		
		natekl. obrest. vred . .	60 „ 03 „	
		skup		5510 „ 03 „
3. Iz novega družbenega premo- ženja.	{	6 enot. drž. obl. srbr. à 100 gl. =	600 gl.	
		1 „ „ „ „ . .	à 50 „ = 50 „	
		2 „ „ „ pap. à 100 „ =	200 „	
		2 „ „ „ „ à 1000 „ =	2000 „	
		1 srečka drž. lotr. l. 1860 . .	500 „	
		V maribor. hran. dve knjižici z na-		
		tekl. obresti vred:		
		perva knjižica	580 „ 08 kr.	
		druga „	9964 „ 82 „	
		skup		13.894 „ 90 „
		Kar daje spredej stoječih		28.156 „ 66 „

Odbor družbe duhovnikov Lavantinske škofije

v Mariboru dne 20. marca 1878.

Franc Kosar m./p.,
predsednik.

Matija Modrinjak m./p.,
denarničar.

Račun so pregledali in odobrili:

Ignacij Orožen m./p.,
kanonik.

Lovro Hrg m./p.,
župnik.

Jožef Hržič m./p.,
kaplan stolne cerkve.